

เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์และวิถีชีวิตมอญรามัญนครเขื่อนขันธ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว*

TOURIST ROUTES FOLLOWING THE SACRED THINGS AND THE WAY OF LIFE OF MON RAMAN NAKHON KHUEAN KHAN TO PROMOTE TOURISM

พชชนันท์ บุญช่วย*, วันวิสาข์ พรหมจัน

Poschanan Boonchuaⁱ, Wanwisa Promjeen

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ นครปฐม ประเทศไทย

Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Nakhon Pathom, Thailand

*Corresponding author E-mail: poschanan.b@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเส้นทางท่องเที่ยว และศึกษาความเป็นไปได้แหล่งการท่องเที่ยววิถีชีวิตของชาวมอญรามัญเมืองนครเขื่อนขันธ์ และสร้างเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์เมืองนครเขื่อนขันธ์เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ ผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยและวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า เส้นทางท่องเที่ยวและความเป็นไปได้แหล่งการท่องเที่ยว ตามสภาพพื้นที่ มีเส้นทางท่องเที่ยว จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) วัดโปรดเกศเชษฐาราม “พระพุทธชินนาถศาสดา” และพระพุทธไสยาสน์ 2) ศาลหลักเมืองพระประแดง มืองค์พระพิฆเนศที่อายุกว่าพันปี 3) วัดคันลัด หลวงพ่อมณฑะเลย์ และพิพิธภัณฑสถานมอญ 4) วัดอาษาสงคราม หลวงปู่เยอ โฆสะโก 5) วัดทรงธรรมวรวิหาร พระพุทธปางมารวิชัย องค์ท้าวเวสสุวรรณทำจากไม้ และ 6) วัดกลาง หลวงปู่มอญ พระปางห้ามญาติ ปัจจุบันช่องทางในการสื่อสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีหน่วยงานรับผิดชอบ คือ องค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เทศบาลอำเภอพระประแดง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ และประชาสัมพันธ์ของวัด ไม่มีการจัดเส้นทางท่องเที่ยว และสร้างเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์เมืองนครเขื่อนขันธ์ ได้ 2 เส้นทางพร้อมสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบคิวอาร์โค้ด ได้แก่ 1) การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว เริ่มจากวัดโปรดเกศเชษฐารามถึง วัดกลาง และ 2) การเดินทางท่องเที่ยวโดยรถโดยสารสาธารณะจากศาลหลักเมือง พระพิฆเนศถึงวัดคันลัด เป็นการท่องเที่ยวลักษณะวันเดียว

คำสำคัญ: เส้นทางท่องเที่ยว, สิ่งศักดิ์สิทธิ์, วิถีชีวิตมอญ, นครเขื่อนขันธ์

Abstract

This research aimed to study tourist routes and assess the feasibility of tourist attractions related to the Mon lifestyle in Nakhon Khuen Khan, and to develop a tourist route that traces the sacred sites of Nakhon Khuen Khan. This qualitative research approach involved 17 key informants: government officials, local experts, and tourists with at least 3 years of experience. The research instruments used included semi-structured in-depth interviews. Data were collected through in-depth interviews, and descriptive statistics and content analysis were used. The results revealed that there are 6 places currently without any formal tourist routes and feasibility studies, based on local conditions: 1) Wat Protket Chettharam, featuring the Phra Phuttha Chinnat Satsada and the Reclining Buddha; 2) Phra Pradaeng City Pillar Shrine, featuring a thousand-year-old Ganesha statue; 3) Wat Khanlat, featuring Luang Pho Mandalay, and the Mon House Museum; 4) Wat Asa Songkhram, featuring Luang Pu Yeo Khosako; 5) Wat Songtham Worawihan, featuring the Buddha in the Mara-Vijaya posture and the first wooden statue of Thao Wessuwan; and 6) Wat Klang, featuring Luang Pu Mon, featuring the Buddha in the Subduing Relatives posture. Currently, the responsible agencies for communicating about tourism are the Special Area Development Administration Organization for Sustainable Tourism, Phra Pradaeng District Municipality, local administrative organizations in each area, and the public relations unit of Wat. There are no organized tourist routes, but two routes have been created along the sacred sites of Nakhon Khuean Khan, complete with promotional materials in the form of QR codes: 1) Traveling a route by personal car, starting from Wat Phrotket Chettharam To Wat Klang; and 2) Traveling a route along the public bus route from the City Pillar Shrine, Phra Phikanet to Wat Khan lat, designed as a one-day trip.

Keywords: Tourist Routes, Sacred Objects, Mon Lifestyle, Nakhon Khuen Khan

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561 - 2580) 1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ได้แก่ ข้อที่ 1 “ต่อยอดอดีต”โดยมองกลับไปที่เราเก่งทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย และข้อที่ 3 “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคู่มือใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน และ 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนา ที่สำคัญที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำ เพื่อส่วนรวม การกระจาย อำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนในการจัดการตนเอง (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

ประเทศไทยกำลังให้ความสนใจเป็นอย่างมากกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนโดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกทั้งยังส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (Richards, G. & Raymond, C., 2000) ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังเป็นการท่องเที่ยวยุคใหม่ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผู้ประกอบการสร้างสรรค์ ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมหรือสินค้าเชิงสร้างสรรค์และการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ (ปิรันธ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก, 2559) และต่อมาองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) จึงได้ประกาศใช้คำว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) อย่างเป็นทางการ มีการจัดตั้งเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ (Creative Cities) “มอญ” เป็นชนชาติเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีมาตั้งแต่ 241 ปีก่อนพุทธศักราช มีการติดต่อการค้ากับต่างชาติ ได้รับการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม และสร้างสมอารยธรรมความเจริญต่าง ๆ ทั้งวัฒนธรรม ศาสนา และการค้า จนถือได้ว่าอาณาจักร มอญมีความเจริญรุ่งเรือง (วัฒนา บุรกลีกร, 2551) นอกจากนี้ กลุ่มชาติพันธุ์มอญยังคงมีต้นแบบทางวัฒนธรรมร่วมกันในอีกหลายพื้นที่ทั่วประเทศไทย เช่น ด้านภาษา ด้านศาสนา ด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย รวมไปถึงด้านประเพณีและพิธีกรรม (เมธิดา อาคมธนะ, 2561) การอพยพในสมัยกรุงศรีอยุธยา ถิ่นฐานของชาวมอญที่อพยพเข้าสู่ประเทศไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีการอพยพครั้งใหญ่ถึง 7 ครั้งด้วยกันนั้น หากเป็นชาวบ้านทั่วไปส่วนใหญ่พระมหากษัตริย์ไทยทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานที่อยู่แถวชานพระนคร ซึ่งวัดที่มีปรากฏอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ ยังคงหลงเหลืออยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของอาณาจักรมอญจนถึงปัจจุบันเป็น “รามัญที่ยังมีชีวิต” ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและมอญโดยมีจังหวัดสมุทรปราการเป็นเมืองหน้าด่านเมืองสมุทรปราการ สลับซับซ้อนสัมพันธ์กับเมืองพระประแดง เพราะเมืองสมุทรปราการได้ตั้งขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แต่เมืองพระประแดงเดิมนั้น โดยตามประวัติ และอาณาเขตของเมือง 3 เมืองรวมกัน คือ เมืองพระประแดง เมืองนครเขื่อนขันธ์ และเมืองสมุทรปราการ (จิตรกร กล้วยไม้งาม, 2552)

วิถีชีวิตดั้งเดิมและวัฒนธรรม และสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองที่ได้รับความเคารพนับถือจากชุมชนในพื้นที่ หากชุมชนท้องถิ่นสามารถตั้งศักยภาพการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน กับทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีอยู่ ย่อมทำให้ชุมชนสามารถพัฒนา เน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งและคนในท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตัวเองได้ (สุธาสิณี วิทยาภรณ์ และคณะ, 2566) จากการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้สามารถเลือกเส้นทางหรือรูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถท่องเที่ยวแบบวันเดียวหรือแบบท่องเที่ยวค้างคืน (หลายวัน) ถือเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยว ปัจจุบันการท่องเที่ยวได้มีการเจริญเติบโตในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางได้สะดวกและมีหลากหลายเส้นทางที่จะเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง (ภาณุวัฒน์ ไช้มุก, 2565) เส้นทางท่องเที่ยวเป็นแนวทางสัญจรที่กำหนดสำหรับนักท่องเที่ยว ถือเป็น การท่องเที่ยวที่พบเห็นเพื่อชมแหล่งท่องเที่ยวในสถานที่สำคัญหรือสิ่งที่น่าสนใจ สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชน วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ (ประสิทธิ์ คุณรัตน์ และคณะ, 2546) นอกจากนี้ การท่องเที่ยว “มูเตลู” เป็นกระแสความเชื่อ ศรัทธาที่ได้รับความนิยมทั่วโลก ซึ่งครอบคลุมถึงการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ปี 2565 การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาสร้างมูลค่าตลาดประเทศ 13.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ และในปี 2576 มีมูลค่า 40.92 พันล้านเหรียญสหรัฐ ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยกำลังตกอยู่ในสภาวะเศรษฐกิจถดถอย ประชาชนในประเทศ พยายามปรับตัวใช้ชีวิต ให้เข้ากับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้มีการท้อถอยและหาสิ่งยึดเหนี่ยว

จากความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่เป็นความเชื่อของการดำเนินชีวิตของคนไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ล้วนแต่มีความเชื่อถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างมาก ด้วยการเดินทางไปหาหรือไปยังสถานที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เพื่อแสวงหาความโชคดี ความเป็นสิริมงคลในการใช้ชีวิต ขอโชค ขอลาภ ขอเครื่องรางของขลังที่เชื่อว่าบูชาแล้วจะทำให้ชีวิตดีขึ้น (อริบ จันทรสุริย์, 2564) สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ประกอบกับวัฒนธรรมของมอญปากลัด และวิถีชีวิตเป็นสิ่งที่สามารถต่อยอดจากประสบการณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยว และเส้นทางการท่องเที่ยวไปสู่การทำตลาด แต่ปัจจุบันยังไม่มีเส้นทางท่องเที่ยวที่ชัดเจน ซึ่งเป็นการบูรณาการศาสตร์ที่แตกต่างกัน ด้วยวัตถุประสงค์ของการนำเสนอประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน กับทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีอยู่ ย่อมทำให้ชุมชนสามารถพัฒนา

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาวิจัยได้จัดทำ เรื่อง เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์และวิถีชีวิตมอญรามัญนครเขื่อนขันธ์ ทั้งนี้ เพื่อศึกษาเส้นทางท่องเที่ยว ศึกษาความเป็นไปได้แหล่งการท่องเที่ยววิถีชีวิตมอญรามัญนครเขื่อนขันธ์ และศึกษาสร้างเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์และวิถีชีวิตมอญรามัญนครเขื่อนขันธ์ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์และการบูรณาการด้านการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและสร้างรายได้ให้ชุมชนในพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเส้นทางท่องเที่ยว และศึกษาความเป็นไปได้แหล่งการท่องเที่ยววิถีชีวิตของชาวมอญรามัญนครเขื่อนขันธ์
2. เพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์เมืองนครเขื่อนขันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษาความพร้อมของพื้นที่ ด้วยการลงสำรวจพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาพพื้นที่ หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาชาวบ้าน การมีส่วนร่วมของชุมชน ความรู้ความเข้าใจ ศักยภาพการจัดท่องเที่ยวของชุมชน ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อหาความเชื่อมโยงของการมีส่วนร่วมของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยว และศึกษาความเป็นไปได้แหล่งการท่องเที่ยววิถีชีวิตของชาวมอญเมืองนครเขื่อนขันธ์ และสร้างเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์เมืองนครเขื่อนขันธ์

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย เอกสารของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) หน่วยงานภาครัฐเจ้าหน้าที่ดูแลการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน คุณสมบัติทำงานในสายงานที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี และ 2) ผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ จำนวน 7 คน นักท่องเที่ยว 5 คน คุณสมบัติทำงานในพื้นที่และเกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี รวมทั้งสิ้น จำนวน 17 คน ตามความรู้และความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษา (Giannarou, L. & Zervas, E., 2014) และจำนวนผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แนวทางโดยสอดคล้องกับ ของ Macmillan, T. T. ซึ่งได้ให้แนวทางของจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักที่ได้เสนอว่าจำนวนผู้เชี่ยวชาญควรมีไม่น้อยกว่า 17 คน เพราะอัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน (Error) ที่ลดลง 0.02 จะมีค่าน้อยมาก จนกระทั่งคงที่ (Macmillan, T. T., 1971)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ตามแนวคิดและทฤษฎีที่ได้ทำการทบทวนไว้และออกแบบแนวคำถามเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ด้วยการศึกษาความพร้อมของพื้นที่ลงพื้นที่ทำการสำรวจพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้แนวคำถามการสัมภาษณ์ (Interview Guide) ซึ่งได้มาจากการวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องและจดบันทึกจากการสัมภาษณ์ ได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลการวิจัย โดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยพิจารณาจากช่วงเวลา สถานที่ และบุคคลที่แตกต่างกัน และใช้การตรวจสอบสามเส้า ด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) โดยมีผู้ช่วยวิจัยเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลให้แน่ใจว่าเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังให้ความสำคัญกับการตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theoretical Triangulation) โดยการตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งจากนั้นพยายามสร้างมโนทัศน์ (Concept) ที่แตกต่างไปจากข้อมูลที่ได้มาแล้ว (Negative Case) จนกระทั่งข้อมูลไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม เรียกว่าข้อมูลถึงจุดอิ่มตัว (Theoretical Saturation) และได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎี การใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือแบบสามเส้า ช่วยลดความผิดพลาดในการตีความโดยใช้มุมมองที่หลากหลาย ในการยืนยันความหมายที่ชัดเจนและถูกต้อง (Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S., 2017) เพื่อหาความเชื่อมโยงของการมีส่วนร่วมของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยค่าสถิติบรรยาย การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ด้วยการศึกษาความพร้อมของพื้นที่ ลงพื้นที่ทำการสำรวจพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาพพื้นที่ หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาชาวบ้าน การมีส่วนร่วมของชุมชน ความรู้ความเข้าใจ ศักยภาพการจัดท่องเที่ยวของชุมชน ประชุมกลุ่มย่อย เพื่อหาความเชื่อมโยงของการมีส่วนร่วมของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สังเกต สัมภาษณ์เชิงลึก และสร้างเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเน้นการท่องเที่ยววัฒนธรรม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

ผลการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวและศึกษาความเป็นไปได้แหล่งการท่องเที่ยววิถีชีวิตของชาวมอญรามัญเมืองนครเขื่อนขันธ์ ส่วนใหญ่เห็นด้วยและมีความพร้อมในการสนับสนุนให้มีเส้นทางท่องเที่ยว อีกทั้ง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่การท่องเที่ยววิถีชีวิตชาวมอญเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่การท่องเที่ยวของนครเขื่อนขันธ์ แต่กลุ่มนักท่องเที่ยวไม่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติสถานที่ต่าง ๆ กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยหลากหลายกลุ่ม เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว นักท่องเที่ยวกลุ่มคนทำงาน กลุ่มนักเรียน นักศึกษา เป็นต้น มีเพียงส่วนน้อยที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนและชาติในอาเซียน แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวมอญในพื้นที่ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) วัดโปรดเกศเชษฐาราม “พระพุทธชินนาถศาสดา” ลักษณะปางมารวิชัยและพระพุทธไสยาสน์ 2) ศาลหลักเมืองอำเภอพระประแดง ซึ่งมีองค์พระพิฆเนศที่อายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย 3) วัดคันลัด หลวงพ่อมณฑะเลย์ และพิพิธภัณฑสถานมอญ 4) วัด

อาษาสงคราม หลวงปู่เยื่อ โฆสะโก 5) วัดทรงธรรมวรวิหาร พระพุทธปางมารวิชัย สมัยสุโขทัย องค์ท้าวเวสสุวรรณ ที่ทำจากไม้แห่งแรกของประเทศ และองค์พระเจดีย์แบบรามัญ และ 6) วัดกลาง หลวงปู่มอญ พระปางห้ามญาติ เป็นต้น ในปัจจุบันช่องทางในการสื่อสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่มีหน่วยงานรับผิดชอบ องค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) หน่วยงานเทศบาลอำเภอพระประแดง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ (อบต.) และประชาสัมพันธ์ของวัด โดยผ่านช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพจเฟซบุ๊กของหน่วยงานเท่านั้น นอกจากนี้ กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงของชาวมอญปากลัด พระประแดง ได้แก่ สงกรานต์ พระประแดง สามารถเดินทางได้ในช่วงเทศกาล และอาหารพื้นถิ่นของชาวมอญ (บ้านทรงคนองลักษณะกิจกรรมนี้ต้อง จองล่วงหน้า) ส่วนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ มีการแบ่งพื้นที่อย่างชัดเจน เป็นลักษณะช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน เกี่ยวข้องกับหน่วยงานใดก็จะประสานงาน ส่วนใหญ่มองว่าแหล่งท่องเที่ยวมีจุดเด่นเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีอายุ มากกว่า 100 ปี มีวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมแบบมอญรามัญ ที่มีการบูรณะให้คงความสมบูรณ์เป็นอย่างดี จุดด้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายและแหล่งข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกัน ประวัติของแต่ละสถานที่ เพื่อการท่องเที่ยวและการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชัดเจน อีกทั้งปัญหาและอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวพฤติกรรม นักท่องเที่ยวในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อการท่องเที่ยว และขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน และชุมชน โดยรอบและคนในพื้นที่ไม่เห็นความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และไม่รู้จักรวบรวมโบราณของสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ การเดินเพื่อการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีการเดินทางที่รวดเร็ว และสะดวก สบายมากขึ้นสามารถเดินทาง ทั้งรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ อีกทั้งอนาคตมีเส้นทางเดินรถไฟฟ้ายางสีสุวงได้ (สถานีเตาปูนถึงกรุงไถ่) ลงสถานีพระประแดง (สามแยกพระประแดง) สามารถโดยสารรถสาธารณะต่อเพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น

การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์เมืองนครเขื่อนขันธ์ มี 2 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่ 1 โดย รถยนต์ส่วนตัว เริ่มจากวัดโปรดเกศเชษฐารามถึงวัดกลาง โดยการเดินทางเป็นวงกลมแวะตามเส้นทางเดินทางโดย รถยนต์และสามารถท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวคุ้งบางกะเจ้า ได้แก่ 1) วัดโปรดเกศเชษฐาราม สักการะพระพุทธชินนาถ ศาสดา ลักษณะปางมารวิชัยในพระอุโบสถ พระพุทธไสยาสน์ในพระวิหารและรอยพระพุทธรูปจำลองในพระวิหาร กลางน้ำ 2) วัดอาษาสงคราม สักการะองค์จำลองหลวงปู่เยื่อ โฆสะโก พระเกจิอาจารย์สายเหนียว 3) วัดทรงธรรม วรวิหาร พระพุทธปางมารวิชัย องค์ท้าวเวสสุวรรณที่ทำจากไม้แกะสลักแห่งแรกของประเทศ และองค์พระเจดีย์แบบ รามัญ 4) วัดคันลัด หลวงพ่อมณฑลและพิพิธภัณฑสถานมอญ 5) ศาลหลักเมือง ซึ่งมีองค์พระพิฆเนศที่อายุกว่า 1,000 ปีเก่าแก่ที่สุดทำจากหิน และ 6) วัดกลาง หลวงปู่มอญ พระปางห้ามญาติ เป็นเส้นทางตามวิถีทางสัญจร ของประชาชนในท้องถิ่นและสามารถเดินทางเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง สวนศรีนคร เขื่อนขันธ์ พิพิธภัณฑสถานปากลัด เป็นต้น

ภาพที่ 1 เส้นทางท่องเที่ยวจุดเริ่มวัดโปรดเกศเชษฐารามถึงวัดคันลัด

เส้นทางที่ 2 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวตามเส้นทางเดินรถโดยสารสาธารณะศาลหลักเมือง องค์พระพิฆเนศ ถึง วัดคันลัด โดยการเดินทางเป็นวงกลมแวะตามเส้นทางเดินทางเดินรถโดยสารสาธารณะและโดยสารทางเรือข้าม ฟากจากปุ้เจ้าถึงพระประแดง ได้แก่ 1) ศาลหลักเมืองอำเภอพระประแดง ซึ่งมีองค์พระพิฆเนศที่อายุกว่า 1,000 ปี เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทยทำจากหิน 2) วัดกลางหลวงปทุมมณู พระปางห้ามญาติ 3) วัดโปรดเกศเชษฐาราม สักการะ พระพุทธชินนาถศาสดา ลักษณะปางมารวิชัยในพระอุโบสถ พระพุทธไสยาสน์ ในพระวิหารและรอยพระพุทธรูปบาท จำลองในพระวิหารกลางน้ำ 4) วัดอาษาสงคราม สักการะองค์จำลองหลวงปู่เยอ โฆสะโก พระเกจิอาจารย์สายเหนียว 5) วัดทรงธรรมวรวิหาร พระพุทธปางมารวิชัย องค์ท้าวเวสสุวรรณที่ทำจากไม้แกะสลักแห่งแรก และองค์พระเจดีย์ แบบบรมัญญ และ 6) วัดคันลัด หลวงพ่อมณฑะเลย์ และพิพิธภัณฑสถานมณู เป็นเส้นทางตามวิถีทางสัญจรของประชาชน ในท้องถิ่นและสามารถเดินทางเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของคุ้งบางกะเจ้าได้ เช่น ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง สวนศรี นครเขื่อนขันธ์ พิพิธภัณฑสถานภาค เป็นต้น

ภาพที่ 2 เส้นทางท่องเที่ยวศาลหลักเมืองถึงวัดโปรดเกศเชษฐาราม

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) ด้วยคิวอาร์โค้ด (QR Code) ด้วยการสแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อชมและรับฟังวิดีโอประวัติพอสังเขปในแต่ละสถานที่ และเส้นทางการเดินทาง เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความชัดเจนของสถานที่ตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ชาวมอญรามัญ อำเภอลพบุรี และทำให้ทันสมัยเหมาะสมกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวคนรุ่นใหม่นำเสนอสื่อจากการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพระประแดง

ศาลหลักเมืองพระประแดง

พระพิมพ์นาค องค์ที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ที่ศาลหลักเมืองพระประแดง ซึ่งสร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2358 (ในสมัยรัชกาลที่ 2) จนถึงตอนนี้นักมีอายุกว่า 200 ปีแล้ว มีความเชื่อกันว่า "องค์พระพิมพ์นาค" องค์นี้มีอายุกว่าพันปีแล้ว ถือเป็นองค์ที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย เป็นพระพิมพ์นาคที่ทำมาจากดิน มีพระกร พระกรขวามือถือตรีศูล พระกรซ้ายมือถือบังลังก์ และพระกรซ้ายล่างถือถ้วยนม

ประวัติความเป็นมาของศาลหลักเมือง

มีการสันนิษฐานว่าที่วัดศาลหลักเมือง เป็น "องค์พระพิมพ์นาค" อาจจะมาจากการละทิ้งดินที่ชื่อ เจ่ง เนื่องจากคำว่า "เจ่ง" แปลว่า ้าง ศาลหลักเมืองแห่งนี้มีอายุเก่าแก่ คือ ศาลหลักเมืองจะอยู่ใต้ดิน ไม่ตั้งอยู่บนดินเหมือนกับศาลหลักเมืองโดยทั่วไป และมี "องค์พระพิมพ์นาค" อยู่ด้านบนศาล

ขั้นตอนการไหว้

เราจุดธูปให้วางตรงกลางด้านหน้าองค์พระพิมพ์นาค จตุรูป 3 ดอก กล่าวคำบูชาและสวดเรียงรายของเรา แหม่นตัว ชื่อ นามสกุล วันเดือนปีเกิด บอกเรื่องไม่สบายใจและขอพร เคารพไปเปิดด้านนอก ทิ้งคำแปลว่าได้นำดินไปฝังองค์พระพิมพ์นาคขอพร อีกครั้งหนึ่ง ฟ้าทางซ้าย (เหนือหน้าห้องสี่ทาง) และขวามือขวามือด้านหลังของศาลบูชา กราบท่านอธิการ ท่านบุญปัฐมศาล เป็นอันจบพิธี

ขอเชิญทุกท่านมาร่วมกัน

จัดทำโดย ดร.พสนันท์ บุญช่วย หัวหน้าโครงการวิจัย

ภาพที่ 3 ประวัติศาลหลักเมืองและเส้นทางท่องเที่ยวโดยสแกน QR Code

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพระประแดง

วัดกลางพระประแดง

วัดมีการประดิษฐานรูปหล่อพระพุทธรูป เช่น โขสุมิตินำดินประแดงด้วยพระประธานทรงหงส์

เจดีย์ของวัดมีรูปแบบระหว่างเจดีย์ทรงมอญกับเจดีย์ทรงไทยอยู่บนไม้สิบสอง

เจดีย์มีสี่ส่วนและเข้าด้วยกันด้วยรูปปั้นฐานและชั้นของพระเจดีย์ขึ้นด้วยดินที่เมืองมอญทะเล

วัดกลางสร้างเมื่อ พ.ศ. 2378 โดยชาวมอญหมู่บ้านจะร่วมกับชาวบ้านตำบลเดิมได้รับพระราชทานนามว่าวัดกลาง ซึ่งแปลว่า "วัดกลาง" เดิมวัดแห่งนี้มีพระพุทธรูป 3 องค์ คือพระแก้ว พระแม่โพธิ์ พระรัตนตรัย ต่อมาพระรัตนตรัยย้ายออกไป จึงได้รวมกันเรียกว่า "วัดกลาง" ชาวมอญเรียก พระรัตนตรัยว่า "พระแก้ว" พ.ศ. 2469 สมเด็จพระมหาสมณเจ้าให้ยุบเลิกวัดร้างใหม่และรวมเข้ากับวัดกลาง วัดกลางได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2418

วัดมีเรือสำเภาปูนำวัดด้านคลอง เช่นเดียวกับวัดริมคลองอื่นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเพื่อแสดงให้คนถึงความเชื่อในการค้าในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ขอเชิญทุกท่านมาร่วมกัน

จัดทำโดย ดร.พสนันท์ บุญช่วย หัวหน้าโครงการวิจัย

ภาพที่ 4 ประวัติวัดกลางและเส้นทางท่องเที่ยวโดยสแกน QR Code

**วัดโปรดเกศเชษฐา
พระอารามหลวง**

วัดโดยพุทธมณฑลแห่งเดียวท่ามกลางวังหลวงและวัดพุทธาภิบาลในย่านพระปรางค์ ตั้งคู่กับศาลาอภัยกรรมอันวิจิตรอลังการและสิ่งในกุฎราชปะเถียร
สมเด็จพระอารามหลวงชั้นตรี จึงทรงบัญชาให้สร้างโดยพระยาเพชรพิไชย (เกตุ) ผู้เป็นนายช่างสร้างเมืองนครเชียงใหม่ขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 2

ที่โด่งเด่นท่ามกลางวัดอื่นๆ ตรงที่พระอุโบสถไม่มีช่อฟ้าใบระกา
หน้าประตูเป็นรูปปั้นนางพญาคันคังองค์งามตา
ด้านในพระอุโบสถพระประธานปางนาคปรกมีนามว่า พระพุทธชินราชมหาศาลา

นอกจากนี้ยังควรชมพระมณฑปทางกระน้ำเป็นศาลาอภัยกรรมที่ทรงพลังดีมีชื่อหนึ่งไม่สิ้นสอง
ภายในประดิษฐานพระประธานปางนาคปรกมีนามว่า พระพุทธชินราชองค์งามตา เป็นรูปพระมณฑป
และสัญลักษณ์ทางธรรมอื่น ๆ ที่รับรองได้ว่างานชิ้นนี้ช่างยอดเยี่ยม

ขณะที่พระพุทธรูปภายในพระวิหารก็เป็นต้นแบบของพระพุทธรูปที่สลักจาก
พระพุทธรูปที่สืบไปวัดนี้หลายองค์ถึงอินเดียเขตนครา เมืองและละแวกใกล้เคียง
จึงเหมือนบ้านคนช่างแกะสลักพระพุทธรูปที่นับเป็นงานประณีต

จัดทำโดย ดร.พลชนันท์ บุญช่วย หัวหน้าโครงการวิจัย

ภาพที่ 5 ประวัติวัดโปรดเกศเชษฐารามและเส้นทางท่องเที่ยวโดยสแกน QR Code

**วัดอาษาสงคราม
พระประแดง**

วัดอาษาสงคราม เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายมีชื่อเดิมว่า เกียงเกรงสละ เป็นภาษาเขมร แปลว่า "วัดคลองจาก"
วัดสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2363 สมิงอาสาสงครามหลังรบชนะข้าศึกได้ถวายที่ดินเพื่อสร้างวัดเป็นการล้างบาปและตั้งนามวัดตามราชทินนาม

เมืองพระประแดง สมุทรปราการ เมืองราชบุรี ที่นำด้วยวังนครธรรม รวมทั้งสรรพวิชา ความเชื่อแบบมอญ ที่สั่งสมรุ่นสู่รุ่น
และเขมรสิ่งไปน้อยกว่าเขมรอย่างหนึ่งคือ หนึ่งในเกจิอาจารย์ที่มากด้วยสรรพวิชาอาคมแบบราชบุรี
ที่คนในพื้นที่และศิษย์พระเครื่องวัดทุ่งคลั่งรักกันไม่น้อย นั่นคือ หลวงปู่เอื้อ โขสโธ แห่งวัดอาษาสงคราม

ที่เรียกกันว่า สายเหยี่ยวพระประแดง หรือ เลือดกระแหงพระประแดง วิตุมงคลของก้านเด่นด้านคงกระพันชาตรี

หลวงปู่เอื้อ โขสโธ แห่งวัดอาษาสงคราม

จัดทำโดย ดร.พลชนันท์ บุญช่วย หัวหน้าโครงการวิจัย

ภาพที่ 6 ประวัติวัดอาษาสงครามและเส้นทางท่องเที่ยวโดยสแกน QR Code

ภาพที่ 7 ประวัติวัดทรงธรรมวรวิหารและเส้นทางท่องเที่ยวโดยสแกน QR Code

ภาพที่ 8 ประวัติวัดคันลัดและเส้นทางท่องเที่ยวโดยสแกน QR Code

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้ จากผลการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวและศึกษาความเป็นไปได้
แหล่งการท่องเที่ยววิถีชีวิตชาวมอญเมืองนครเขื่อนขันธ์ ส่วนใหญ่ เห็นด้วยและมีความพร้อมในการสนับสนุนให้มี

เส้นทางท่องเที่ยว อีกทั้ง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่การท่องเที่ยววิถีชีวิตชาวมอญเป็นอย่างดี กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย หลากหลายกลุ่ม แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวมอญในพื้นที่ จำนวนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) วัดโปรดเกศเชษฐาราม “พระพุทธรชินนาถศาสดา” ปางมารวิชัย และพระพุทธรไสยาสน์ 2) ศาลหลักเมืองอำเภอพระประแดง ซึ่งมีองค์พระพิฆเนศที่อายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย 3) วัดคันลัด หลวงพ่อมณฑะเลย์ และพิพิธภัณฑสถานมอญ 4) วัดอาษาสงคราม หลวงปู่เยอ โฆสะโก 5) วัดทรงธรรมวรวิหาร พระพุทธรปางมารวิชัย องค์ท้าวเวสสุวรรณที่ทำจากไม้แกะสลักแห่งแรกของประเทศ และองค์พระเจดีย์แบบรามัญ และ 6) วัดกลาง หลวงปู่มอญ พระปางห้ามญาติ เป็นต้น

การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์เมืองนครเขื่อนขันธ์ มี 2 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่ 1 โดยการเดินทางเป็นวงกลมแวะตามเส้นทางเดินทางโดยรถยนต์และสามารถท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวค้างบางกะเจ้า ได้แก่ 1) วัดโปรดเกศเชษฐาราม 2) วัดอาษาสงคราม 3) วัดทรงธรรมวรวิหาร 4) วัดคันลัด 5) ศาลหลักเมืององค์พระพิฆเนศ และ 6) วัดกลาง เส้นทางที่ 2 เดินทางโดยสารสาธารณะเป็นวงกลม ได้แก่ 1) ศาลหลักเมือง องค์พระพิฆเนศ 2) วัดกลาง 3) วัดโปรดเกศเชษฐาราม 4) วัดอาษาสงคราม 5) วัดทรงธรรมวรวิหาร และ 6) วัดคันลัด สอดคล้องกับงานวิจัย จิตรกร กล้วยไม้งาม เรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในวัดมอญโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า มีความสะดวกสบายสามารถเดินทางมาได้ทั้งทางบกและทางน้ำ มีรถโดยสารประจำทางมาถึงอำเภอพระประแดงได้เมื่อมาถึงแล้วนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้ทั้งการเดินทางชมวิถีชีวิตไปเรื่อยของแต่ละวัดได้ (จิตรกร กล้วยไม้งาม, 2552) นอกจากนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้กับนักท่องเที่ยวได้จริงตามสภาพพื้นที่ เดิมยังไม่มี การจัดเส้นทางท่องเที่ยวมาก่อน สอดคล้องกับการสำรวจเส้นทางท่องเที่ยว ด้วยการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามแนวคิด วาโร เฟิงสวส์ตี การสำรวจสังเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวสามารถสำรวจเส้นทางได้ 3 ลักษณะ คือ สำรวจเส้นทางเดิม เส้นทางที่มีผู้เคยจัดเส้นทางแล้ว สำรวจเส้นทางใหม่เป็นลักษณะไม่เคยมีผู้ใดจัดมาก่อน (วาโร เฟิงสวส์ตี, 2552)

ปัจจุบันช่องทางในการสื่อสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่มีหน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ องค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) หน่วยงานเทศบาลอำเภอพระประแดง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ (อบต.) และประชาสัมพันธ์ของวัด โดยผ่านช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพจเฟซบุ๊กของหน่วยงานเท่านั้น ส่วนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ มีการแบ่งพื้นที่อย่างชัดเจน เป็นลักษณะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกี่ยวข้องกับหน่วยงานใดก็จะประสานงาน ส่วนใหญ่มองว่าแหล่งท่องเที่ยวมีจุดเด่นเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 100 ปี มีวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมแบบมอญรามัญ ที่มีการบูรณะให้คงความสมบูรณ์เป็นอย่างดี จุดด้อยขาดการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายและแหล่งข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกัน สอดคล้องกับงานวิจัย วรพล พรหมเงิน และพนม กุณาวงค์ เรื่อง ประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางการสื่อสารของผู้ใหญ่บ้านอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์ ขาดความรู้การใช้เครื่องมือหรือช่องทางการสื่อสาร (วรพล พรหมเงิน และพนม กุณาวงค์, 2568) งานวิจัยนี้ขาดข้อมูลประวัติของแต่ละสถานที่ เพื่อการท่องเที่ยวและการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัย Khamwan, M. พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ การส่งเสริมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ต่อเนื่อง ขาดตลาดในการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์

ของชุมชน ขาดความร่วมมือของประชาชนในชุมชนและประชาชน ในชุมชนขาดความรู้และจัดการท่องเที่ยว เป็นต้น (Khamwan, M., 2019)

อีกทั้งปัญหาและอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อการท่องเที่ยว และขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน และชุมชนโดยรอบและคนในพื้นที่ไม่เห็นความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และไม่รู้จักแหล่งโบราณของสิ่งศักดิ์สิทธิ์อำเภอยะประแดง การเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีเส้นทางที่รวดเร็ว และสะดวก สามารถเดินทางทั้งรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ อีกทั้งอนาคตมีเส้นทางเดินรถไฟสายสีม่วงได้ (สถานีเตาปูนถึงครุใน) ลงสถานีพระประแดง (สามแยกพระประแดง)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า เส้นทางท่องเที่ยวและศึกษาความเป็นได้แหล่งการท่องเที่ยววิถีชีวิตของชาวมอญ เมืองนครเขื่อนขันธ์ ส่วนใหญ่เห็นด้วยและมีความพร้อมในการสนับสนุนให้มีเส้นทางท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวมอญ มีจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) วัดโปรดเกศเชษฐาราม 2) ศาลหลักเมือง 3) วัดคันลัด 4) วัดอาษาสงคราม 5) วัดทรงธรรมวรวิหาร และ 6) วัดกลาง สามารถสร้างเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เมืองนครเขื่อนขันธ์ ได้ 2 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่ 1 การเดินทางเป็นวงกลมแวะตามเส้นทางการเดินทางโดยรถยนต์ และสามารถท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวข้างทางได้แก่ 1) วัดโปรดเกศเชษฐาราม 2) วัดอาษาสงคราม 3) วัดทรงธรรมวรวิหาร 4) วัดคันลัด หลวงพ่อหินอ่อนหรือหลวงพ่อมั่นทะเลย์ 5) ศาลหลักเมืองอำเภอยะประแดง และ 6) วัดกลาง หลวงปู่มอญ พระปางห้ามญาติ เส้นทางที่ 2 การเดินทางโดยสารสาธารณะ ได้แก่ 1) ศาลหลักเมือง 2) วัดกลาง 3) วัดโปรดเกศเชษฐาราม 4) วัดอาษาสงคราม 5) วัดทรงธรรมวรวิหาร และ 6) วัดคันลัด ปัจจุบันช่องทางในการสื่อสารมีหน่วยงานรับผิดชอบ องค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) หน่วยงานเทศบาลอำเภอยะประแดง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ (อบต.) และประชาสัมพันธ์ของวัด โดยผ่านช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพจเฟซบุ๊กของหน่วยงาน เท่านั้น อีกทั้งปัญหาและอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน และคนในพื้นที่ไม่เห็นความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และไม่รู้จักแหล่งโบราณของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทั้งที่การเดินทางท่องเที่ยวในปัจจุบัน มีความรวดเร็ว สะดวก สามารถเดินทางทั้งรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) การบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนภาครัฐ เอกชน ประชาชน คนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและสร้างรายได้ให้กับชุมชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้ 2) ชุมชนควรมีส่วนร่วมและเตรียมความพร้อมที่จะให้บริการด้านข้อมูลกับนักท่องเที่ยว และควรใช้การสื่อสารผ่านเว็บไซต์ นอกจากนี้ อบต. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชน และ ภาคีเครือข่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม 3) ควรพัฒนาและส่งเสริมสื่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายครอบคลุมพื้นที่ และแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม และ 4) การพัฒนาพื้นที่โดยรอบสถานที่เชิงศาสนาในด้านกายภาพ ต้อง ควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ หลากหลายช่องทาง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ร่วมกับโครงการวิจัยมูลฐาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ สัญญาเลขที่ FRB68003/2568 รหัสโครงการ 4778923 โครงการวิจัยเรื่องเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์และวิถีชีวิตมอญรามัญนครเขื่อนขันธ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ปีงบประมาณ 2568

เอกสารอ้างอิง

- จิตรกร กล้วยไม้งาม. (2552). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในวัดมอญโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประสิทธิ์ คุณรัตน์ และคณะ. (2546). (ร่าง) รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร แผนงานวิจัยย่อยเรื่องการศึกษาและสำรวจเส้นทางการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีดิ์ ชิมโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. Veridian E-Journal, 9(1), 250-268.
- ภาณุวัฒน์ ไช่มุก. (2565). การกำหนดเส้นทางสำหรับโครงการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ปัญหาการเดินทางของพนักงานขาย. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- เมธิดา อาคมธน. (2561). อัตลักษณ์ของชาวมอญหมู่บ้านมอญทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาโบราณคดี. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรพล พรหมเงิน และพนม กุลนาวงค์. (2568). ประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์ผ่านของทางการสื่อสารของผู้ใหญ่บ้านอำเภอยอด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์, 8(1), 348-383.
- วัฒนา บุรกลีกร. (2551). รายงานการวิจัยเรื่อง ลักษณะคำไทยที่มาจากภาษามอญ. กรุงเทพมหานคร: เท็คโพรโมชั่น แอนด์ แอดเวอร์ไทซิง.
- วาโร เฟ่งสัวส์ตี. (2552). การวิจัยและการพัฒนา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 1(2), 2-12.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 25680 (ฉบับย่อ). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุธาสิณี วิทยาภรณ์ และคณะ. (2566). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ชุมชนชาวมอญ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 9(2), 61-73.
- อชิป จันท์สุริย์. (2564). มูเตลู: ความเชื่อกับการท่องเที่ยว. วารสารทีทัศน์, 20(1), 220-240.
- Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (2017). The sage handbook of qualitative research. (5th ed.). Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Giannarou, L. & Zervas, E. (2014). Using Delphi technique to build consensus in practice. Journal of Business Science and Applied Management, 9(2), 65-82.

- Khamwan, M. (2019). Opportunities and challenges of developing OTOP villages for tourism (OTOP villages), Thai Subdistrict, Mueang District, Loei Province. *Journal of Humanities and Social Sciences*, Loei Rajabhat University, 1(1), 1-20.
- Macmillan, T. T. (1971). The Delphi Technique. *Proceedings of the Annual Meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development*, 1971(1), 3-5.
- Richards, G. & Raymond, C. (2000). Creative tourism. *ATLAS News*, 2000(23), 16-20.